

Er. A. Kruusväli - sm.
Eesti NSV Riiklik
Kasvatustöökogu

R 2024

16. aastakäik.

Uffit number 25 top.

Meie Mats

Nr. 154.

Saupäeval, 29. (11. aug.) juulil 1917.

Nr. 154.

Ueste Prantsuse lipp lehwima tagastõidetur maal.

Traud liitlased. Inglise madrus surub madrusel-ameriklasele kätt.

Uus paradis.

Ewald Gerhard Seeligeri roman.

I.

Keegi ei lenda karistamata üle palmide.

"Sahti!" kumandas Karl von Gontarp.

Fritz Blaschke lastis mootori käima, hiiglakruvi surises, ja kerge õhulaew hakkas oma kolme pinna õul liikuma. Restmine paat oli alumiiniumist; selles peitus mootor kahe juhi-istega; mõlemad kõrvalised, väikesed küljpinnad, terawaals teatud torud, toetasid mõlemaid lennupindasid. Kõis, millega lennumasin ekspeditiooni suure meolaewa külge kinnitatud, läks pingule.

"Täis jõud! Kõis takti!"

Nagu kindlasti käest paisatud pall hüppas lennumasin õhusse, tõusis ja hoogas kui nool üle jõe pitaldase woolu.

See oli Rio Paraninga, kõige suurem haru, mis Trapajoz paremalt poolt oma kaisu võtab.

Nagu peaaegu kõik Amazoni-jõe harud, teeb ta Trapajoz suurest meekogust hoolimata, mis ta enesega orgu kannab, korralikule laewafõidule äravõitmata takistusi. Weeleerd järgneb weeleerule — Brasiilias kutsutakse neid cachirodets, — millest kerge puukoorepaadiga ainult suure raskusega üle saab. Sihti ei saagi sealt üle, vaid tuleb paatifi maanteed laudu üles vedada.

Neli kuud taqaasi oli Gontarpi ekspeditioon ehl saatkond, kes Trapajoz ja Kingi vahelise tundmata maariba uurida katatses, mis umbes Preisimaa juurde on, Santorenist teele tulnud ja seisis nüüd Tres Jhla mühisewa cachocira ees. Wihmeaeg oli mööda, west määratumas Amazonijões oli langenud ja weeleerus, mis „kolme saare“ järele nime

saanud, sulgus umbes kahesaja meetri pituse kiviakhtina laia jõge. Terawalanbised, järsku kõrgele tõuswad kaldakallid tegid kõwera tee läbi põlise metsa suurele meelobjale võimatumaks. Ka saatkonna indianlased ei tahtnud enam edasi minna. Neile algas Tres Jhla weeleeru taga kurjawaime- ja deemonitemaa.

Sellepärast oli siin lesta wett õhulaew üffikutest tükidest kokku seatud. Ja nüüd lendas ta nagu kottas uhtelt kõrgele õhuwallas edasi.

Karl von Gontarp, kes ees paadis tüüri ja tiibade pedallisi teenis, wajutas pahema jalaga pedali peale, ja õhulaew tõusis äkki ülespoole ja sõitis mürijedes üle mühisewa kose, mis nagu wangistatud metsloom temale wihajelt järele mõirgas.

"Sua — hoo!" kumandas Hefekiel, weopaabi must kapten, kelle Gontarp Hamburgis ühe laugesidude laewa pealt teenistusse wõtnud, ja ringutas käsi, nagu oleks ta tahtnud kaasa sõita.

Kahetsa Mundruti-indianlast aga ajasid nagu eht loodujelapsed suud ammuli ja julgesid alles hinge tõmmata, kui õhuwaim ju lähema jõeläänu taha filmist kadus.

Gontarp jäi ehti kahelümne meetri kõrgusele ja sõitis jõe kohal edasi. Soonesed jõrmed käepideme ümber, pill otsetohe edasipoole, ei jäänud tal midagi nägemata, mis ta ees oli. Tema julge, terawakujuline nägu oli nagu sõdurriista nina, mis palawast troopikaõhust kiirel lennul läbi lõikas. Nagu liikumata müür mustendas ta jõe kohal, kokkupressitud neitsilise põlise metsa läbitungimata tumeroheliste tiibade wahel.

Mootor töötas kronomeetrilise sõhwipealsusega. Fritz Blaschke tundis kõiki ta wigurid ja tal oli iga niisuguse wastu oma abindu. Waheajal wahtis ta rahulikult pahemata ja paremata poole ning pani kirja, mis teadusele kudagiwiski wõis kasulik olla. Ta oli Karl von Gontarpi kaasas kord juba Brasiilias käinud, teadagi ilma lennumasinata, oli kuue aasta eest, kui ta herra weel hufarina teenis, tema teener olnud ja tohtis sellepärast enesele midagi lubada.

Peagi oli juba teine kott nende selja taga.

Nende taga tõusis põlises metsas mäss. Kõrkedades põgenesid weelinnud nende all tihnikusse. Suur ahwilar wahtis tummas kohlumises asja pealt ja põgenes puude latwa. Papogoide parwed panid tiibu plagistades plehtu. Üks arata paaritene, kes neile wastu tuli, lahtus kõleda hädawilega.

Jõgi laienes ja nähtawale tuli jõeharu.

"See on Rio Parado!" kumandas Fritz ja tähendas pahemale poole.

Kindla kõega juhtis Gontarp sõdurriista ktsamale teele. Mühisedes woolas seal tumedam west Rio Paraningasse. Rio Parado kaldad ei ilmutanud mingisuguseid uputuse jälgefi. Kõis, nagu oleks temal kasuqil suurem referuar, kust ta oma wee sai, wastandina teistele Trapajoz harudele, ja sellepärast seisis ta weelogu aasta läbi peaaegu ühel pinnal. Jkta ägedamats muutus weewoolus kitsas sängis, ikka kitsamaks läks roheline, kõwer põlijemetsa tee. Wäikeses salkades seisis ligi 50 meetrit kõrged Mauriikuse-palmid tema kaldal. Kõrgele ja kõrgemale tungis metst wiitipuud, olfad ja tüüwi lugemata wäänkaswusi täis. See muutus õhulaewale ikka hädasohtlikumaks.

Esimest korda pööras Gontarp filmad kõrwale. Ta südamesse oli kütledeta sõiduks lust tulnud. Jalaga pahema pedali peale wajutades wistas ta laewa ülesse.

"Nüüd lähed ta läbi!" mõtles Fritz lõbutujus, sest ta tundis oma ihandat hästi. Juba hufariletandina oli ta hulljulge ratsutaja olnud. Ja nüüd, pärast proua Willburg Frantiga juhtunud lugu, ei näidanud elu talle üleüldise enam palju wäärt olemat.

Nad tõusid weel kolmkümmend meetrit ja päike paistis neile üle põlise metsa ääre kätte. Weel seisis ta idas. Negutaw roheline pragu, mille sügawuses jõgi woolas, kadus hääletult nende taha.

Nad heljusid lõputa põlise metsa kohal.

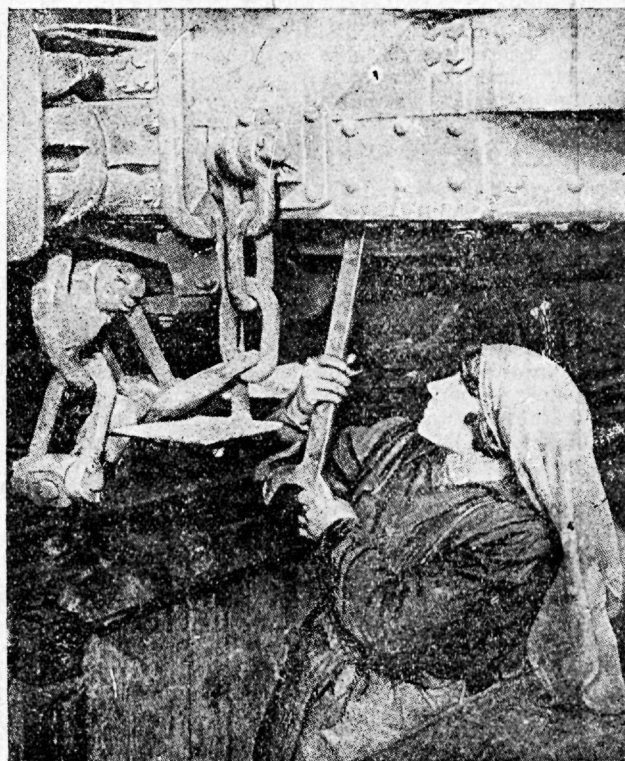
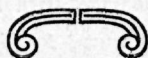
Nagu tumeroheline wõip lainetas ta nende all ja kaswas, mida kõrgemale nad tõusid. Nad olid esimesed

Wiljapea palwe.

Jõsand, sinult palun pätketud!
 Silita mind, kes ma olen muld!
 Sinu tuul mul' palju tusta tõi,
 Sinu wiim mu põrmu maha löi. . .
 Wala walgust weel mu peale sa,
 Et ei murraks mind weel Manata!
 Wala walgust, weel ei ole hilja,
 Et wõits waestele ma anda wilja!
 Hirmus on ju ilma wiljata
 Lahtuda siit tühja kõrrena. . .

Jõsand, keela oma tormi sa,
 pätketullas mind sa kuivata!
 Tee mu jälle termeks, tee mu heaks,
 kaswata mu kaunist wiljapeaks!
 Ei siis enam sirpi karda ma,
 kui mu pea waob longu walmina,
 siis on täidetud siin hädaohus
 minu kallid, minu kaunis kopus,
 ja ma kaon, waon rõemuga,
 sest et kaunist wilja kannud ma!

R. Põld.

Prantsuse naised wabaduse eest wõitlejate meeste asemel. Raismehaanikar.

inimesed, kes seda hingelilendawat pilti nägid, nagu nad ka esimesed olid, kes õhulaewa maadeteaduse teenistusesse olid pannud. Mida kõrgemale nad tõusid, seda enam lahwas pölise metsa waiba konarikkus. Minult hiiglawitgipuud ja tumedad Mauritiuspalmide salgad hoidsid oma jõu kui tungiwusega korduwad mustrid alles.

„Mägestik!“ hüüdis Fritz ja tähendas põhja.

Silmaringi paustu duust ilmusid mõned terawjoonelised mäesõjandilud. Gontarp, ootamata nähtusest nähtawalt allatatud, pööras masina sinna poole.

„Sadawitskümmend kilomeetrit!“ ütles ta Fritzule kõrwa. See kumardas mürisewa mootori kohal. „Kas bensi ulatab? Meie sõidame prituult. Palaw õht woolab sinna jahtuma?“

„Sinna küll!“ tähendas Fritz rahutult. „Aga tagasi?“

„Tuleme Rio Paradot mööda; tema tuleb wististe sealt.“ Ja edasi lendasid nad mägestiku poole, mille jooned silmanähtawalt, eht küll pilkajasti, selgidsid.

Alti, nagu nõidusewäel, kadusid wiimased loorid, ja mägestikupilt nihkus neile hüpates just filmade ette. Kuid enne kui nad selle pildi suutsid wastu wõtta, kadus nende paremalt poolt päike.

Neile järele kihutas troopila-aitte! Fritz Blashte ei lohnud, aga lahwas.

„Meie laseme selle palmisalga juurde maha!“ kuulis ta Gontarpi terawat healt, rahulikult ja lenalt nagu aastate eest kasarmu ees.

Fritz lahmas mootori tüürirottast kinni. Näid oli tarwis näidata, mis mafin suutis. See oli ülijulge jultumus, näid teist praefemist äitese eest ei olnud, mis nagu tont lähemale wceres ja ja juba mõne minuti pärast wõis algada.

Reerust tehes, mis itka kitsamaks läksid, lähenes sõiduriist Mauritiuspalmidele, mis ligistliku orus seisid ja

üstselele oma wintskete, kuus meetrit pikkade lehtedega nagu kätt andsid.

„Tähelepanna — stopp!“

Mootor jäi wait. Häletult libises sõiduriist liugamisi lestmise palmi poole. Natuke aega enne mahajõudmist wajas Gontarp mõlema jalaga parema pedali peale. Kats tiiwapinda tõusid üheksakümmend kraadi kõrgemale. Ühtlasi lamandas ta:

„Täiel jõul tagasi!“

Turtubes wiskas kruw sõiduriista tagasi; ta wäriks — sõidujõud oli filmapilt murtud. Oma puutumiseega istus alumiiniumi paat palmi pehme ladwawõsu peale ja murdis ta latki. Jälle jäi mootor wait. Sõiduriist istus nagu sügawas rohelistes taldrikus. Üks käewajutus, ja uueste jooksma hoowan mootor rullis tiiwapinnad kokku. Kuus wana wintsket lehte paenutati alt üles ja seoti paadi ääre külge kinni. Juba sabasid esimesed wiimatilgad. Fritz wõttis gummimantli ümber.

„Pisut õhurikas!“ tähendas ta ninatargalt ja nättas pöidlaga taha poole. „Aga seda tuult tahaksin ma näha, mis meid siit maha puhub.“

Kui tohe selle peale esimene kõuelärgatus käis, langes ta looka. Ja nüüd peafsi pörgu lahti. Silmapilguga läks ilm pimedaks nagu kottis. Pähklajuuruste piistadega lastis mõirgaw ilmahiiglane põlise metsa waipa, nii et see aina wärikses. Siis pühkis ta teba oma kõige suurema maruluuaga ja piitsutas teda lõpuks tuliste piitsjadega, nii et tal kõik õmblused kärisesid.

Gontarp ja Fritz istusid nõialatlas, ja nimelt olid nad weel lufita külge seotud, millega katelt segati. Kuid lehed pidasid wastu. Ja et sõiduriista tiitwad üles olid rullitud, siis ei annud nad tormile pinda, kust oleks wõinud kinni haarata.

Müisama ruttu kui tulnud, kadus torm jälle. Weerand

tundi hiljem ilmus wõidurikas troopikapäike põgenewate pilwede wahelt nähtawale. Minult mägestikku ei wabas-tanud nad. Armutadedalt katfid nad teda.

"Edasi!" tamandas Gontarp.

Armatud pörand wential sülitas mee wälja. Palmi-lehed awati luni tagumiseni paadi tülgseintelt. Sõdurist laotas kandepinnad laiali.

"Täiel jõul edasi!"

Mastu kelsis paendumal ladwataldrekul ja rebis lehte itta kõwemine, mille külles ta kinni oli. Wiimaks mur-dus see. Paat tegi hüppe ja Fritz raius lehe katti, mis alla põlisesse metsa libises.

Kindel oli nende siht, ehk nad seda küll ei näinud. Kompas näitas neile teed. Nii sõitsid nad umbes pool tundi lahendamata kiirusega.

Ukki jäi mootor teisima, ainult pool tosinat keerdu, kuid Fritz sai närwilikult.

"Mis on?" küendas Gontarp tagasi.

"Sont teab, mis tal on!" oigas Fritz meeleheitlikult. Üks läks itta hullemaks; tudas Fritz ta kloopis ja proowis, mootor waatus hinge.

"Wafeme maha!"

Eigema palmisalgant oli waja weel ühestainsast suurest wiigipuuft üle lennata. Ja just siin oli mootor sõnakuul-mata. Ühisewas lennus piiras sõdurist, itta madalamale wajuks, puu hiigla latwa, ja sõitis siis, täieste teades ja mõttes juhitud, wiimase idunaturusega otsetohe puu sisse.

Fritz, kes tõuget karwapealt polnud ette rehtendanud, lendas üle wõikwa mootori. Põhut wõltu küll, aga kind-laste rippus sõdurist paendumate olste rägastikus. Kolm meetrit all pool paati tungis üks paks oks weel eemalseiswa puu poole, mis siin ülewal weel tubliste wiis meetrit üm-bermõedul paks oli.

Fritz waatas oma isandat.

"Waata järele bensinitoru!"

Fritz sidus wõb wõõle, mille külles ta üstikud tööriis-tad rippusiwad, ja hakkas kruwima. Weerand tunni pärast oli tal wiga läes.

"Sittikas!" küendas ta tigedalt. "Kust paganast sattus see raibe bensini sisse?"

"Sa wiibid Braxillias!" ütles Gontarp. "Siin tuleb imestada, kui siitkat bensinis ei ole. Wististe sattus ta sinna siis, kui bensini walati."

"Seda ei tohi enam ette tulla!" hüüdis Fritz. "Aga mis me nüüd teeme?"

"Parandame masina ära," wastas Gontarp rahulikult ja lahmas kruwidõmete järele. "Wailame, mis kaitunud, ja parandame ta lähema palmisalgala ladwus jälle ära."

"Paraku Jumal, see on ainus õige tee!" küttis Fritz aufalt. "Aga see on küll töö!"

Juba ronis ta üle paadi ääre ja ronis siis nõõri abil jämeda oksa peale, turnis seal seda mõõda tüweni ja idubis wätkaswude wõrgu laudu, mis teda rebelina ümbritses, lahedaste alla maa peale. Rahelümne sammu järele waju-s ta põlwini soh. Kuidas ta latjus, läbisaamise lootust ei olnud. Suur wiigipuu seis kõrgema mulla kingu peal keset loob, mille ulatust Fritz enesele ei suutnud ette kujutada.

Gontarp oli waherjal hiiglapuu alumist oksa mõõda ülesäratatud totrotile järele läinud, oli naabripuu peale, ühe kantsuhipuu peale, üle läinud, leidis selle alt kindla maa ja üsna sealt ligidal üstiku hiiglapalmi, millele roni-miseaaua abil, mis ta ettewaatlikult kaasa wõtnud, terge oli otja ronida.

Kõik muu oli nüüd ainult weel kannatuse- ja ajaküsi-mus. Fritz kruwis masina lahti ja jagas osad tükkideks. Waike lattenud tiiwapindade jootmisset andis gummipuu; nõõri ja kõisi kaswas kõigi puude külles kilomeetrite pifu-selt. Paar kakkimurdunud alumiiniumi kepilest seoti pam-buse abil kottu — seda andis allseisew soo igas soowitud pakuses.

Nii kaswas nende osawate käte all sõdurist palmi peal üstikutest tükkidest jälle kottu. Kuna Fritz mootori proowis, läks Gontarp jahile. Ülatufes leidis ta eespool ühe gummipuu pealt kõõgimärgi, kellegi noatera poolt. Ka äratas kindel maapind ta all tema imestust. Nagu kunst-

likult tehtud tänaw läks see soost läbi. Üks muutum, mõ-tuje tõugu, kes tihnikus wihistas, äratas ta mõtetest. Tal läks korda linnu juurde hiilida ja teda kinni wõtta.

Palmi alla tegi ta tule ja pistis prae orgi otja. Fritz tuli õhtu eel, praedõhnast kutsutud, palmi otstast alla ja jättis ainult kondid järele. Nagujaks roaks nuusis ta ühe goqebeni puu üles, mis wilja täis oli. Tubli lants pube-rist tegi lõpu. Siis oli tarwis ruttu piibud tosfama panna, et putukaid eemale peletada, kes luue-, kahelja-, lümne- ja enamjalgselt, tiibadega ja ilma, kottu woolasid. Gontarp wõttis arsenika pulbrit, sest õht oli raste ja palawikune, ning juhtis Fritzü tähelepanemist kindla maapinna isearal-duse peale.

"Kunstlik tamm!" naeris ta umbusklikult. "Kust peals see siia tulema? See on wist mõne mahalangenud puu tüwi."

"Noh, homme waatame asja lähemalt!" arwas Gon-tarp ja jäi wait.

Fritz aga märatfes.

"Suurepäraline maa — see Braxillia!" hüüdis ta täis waimustust. "Jesand Jumal, kui see meie oma oles! Mis meie sellest teeksimel! Aga need braxillalased — need wilet-sad! Kui siin põlises metsas üksainus puu leiduks, mis bensini jooksels, meie ei läheks enam koju!"

"Ja minule see meeldiks," wastas Gontarp lühidalt.

Fritz teadis selgeste, et Gontarpi paha tuju juures ainult proua Willburg Frank süüdi oli. Tema pärast oli ta ülepeataela oma reisi ette wõtnud ja selleks kõige wiltsama palawikumaa wälja otfinud — Amazoni jõe ümbruse.

Jutt ei tahtnud enam minna. Wailides kuulasid nad õõloomade hääli, mis metsas ärganud. Kui piibud kustu-sid, pani Fritz uust puid tule peale ja ronis isandale puu otja järele, kus nad mõlemad paadis niitasti kui wõimalik puhlasid. Homme pidi reis mägestiku poole edasi minema.

II.

Doktor Meirik Laddoni testament.

Weel enne kottu ärkas Fritz üles. Hambad lõgisesid tal külmal. Mantli peal oli tal laste suurtes piisades. Ette-waatlikult piilus ta üle paadi ääre. Tema suureks imestu-ses põles tuli weel itta palmi all. Ta waatas kella ja lah-mas enda käewarrest kinni; ei olnud kahtlust — ta oli üle-wal ja tuli põles.

Ätitfelt nihkus üks wiiesõrmega käsi ta silma ja tule wahel.

Oli see mõni juur ahto?

Binokliga, mis ta wärssewail sõrmil tupest wabas-tas, hakkas ta mõistatust uurima.

See oli inimene! Rõhn, metsiku habeme ja juustega, hädawaewalt nahkadega ja puutoorega kaetud, suur nuga käes, küttas ta tule ääres.

Fritz äratas herra ettewaatlikult üles.

"Herra leitnant!" sõstas ta. "Seal all! Gummi ot-sija wõi indianlane?"

"Sallo!" hüüdis Gontarp alla, niipea kui ta üle paa-diääre oli alla waadanud.

Wõõras kuttus hüllet kuuldes iduetult seljakile ja wah-tis lataliaetud silmil üles rohelisesse leherägastikku, kust hülle tulnud.

"Appi!" rõgises ta ja liigutas wäsinult kätt.

Warsti sellejärele oli Gontarp tema juures. Fritz järg-nes, rewolwer lastewalmis. Kui ta wõerast lähemalt oli silmitsenud, pistis ta tulekista jälle taskusse ja wõttis tas-kust karbi arsenikapulbritega wälja. See walge mees wõit-les nähtawaste surmaga. Palawik mõllas tal silmanähta-walt lehas.

"Siniini!" oigas ta.

"Meil on ainult arsenikat!" wastas Gontarp ja lastis ta juure põlwili.

"Ruttu, ruttu!" ägas haige. "Neli pulbrit!"

Gontarp andis talle kaks.

"Neli!" oigas haige. "Mina olen arst!"

Kinnisilmil wõttis ta rohu wästu ja jäi liikumata la-

Madude taltsutaja faktir. F. Fabbi maali järel.

mama. Rohu mõju oli kiire ja üllatav. Ta awas oma sinisilmad, kus kirdline tuli lödmas, ja silmitses oma pääst-
jaid. Puheli, mida Fritzi pattus, lükkas ta tagasi.

„Minu elul on ois. Ma leidfin teie tule ja põletasin
teda edasi; minu lootus, et tagasi tulete, ei petnud mind.
Kes teie olete ja mis tarwis tulite siia tihnikusse?“

Gontarp seletas oma tuleku otstarwet lühidalt.

Et ülewal palmides lennumasin rippus, üllatas mõrasta
palju vähem kui Gontarpi nõu, weel seltsamal päewal kauge
mägestiku poole teele minna. Ta lahmas Gontarpi kae
järele.

„Lubage minu surmani minu juure jääda ja matke mu
sis selle palmi jalale maha.“

Gontarp nõtkutas sõnalausumalt pead, kuna Fritz warg-
selt filmi kuuwat.

Sellejärele uinus mõrasta sügawasse, surmasarnasesse
unesse, ilma et Gontarpi kätt oleks lahti lastnud. Fritz

teetis waheajal einet, otks maitswat puuwilja ja pidas
jahti lugemata rätspepptermitide peale, kes haige pea all
seiswa koti kallale tippusid. Nähtawaste peitus seal toidu-
aineid.

Ettewaatlikult wahetas Fritz koti oma lollupandud
mantli wastu, ilma et magaja oleks ärganud. Fritz lõi
termidid, kes kotti oma tugewate kääridega tahtsid katki rebida,
surnuks ja imestas koti rastuse üle. Aga ta waigistas
oma uudishimu ja riputas koti awamatakt lähema puuoksa
külge. Siis läks ta plütsiga melsa jahile. Gontarp jäi li-
lumatakt magaja kõrwale istuma.

Ütugutaw, tänulik pill tafus Gontarpile ta ustawust,
kui magaja lahe tunni pärast jälle oma sügawad, põlewad
filmad awas. Toidu lükkas ta tagasi.

„Julge lähemale!“ sohistas ta wäsinult. „Minu hää-
lepaelad on juba halwatud — tänan, tänan teid! Teie olete

Rapitalist oma juwemaja uste ees. „Kommunistid, jagama!”

mulle usu inimeseoo sisse jälle tagasi annud. Selle eest maksan teile kuningliku palga!”

„See oli minu kui inimese lohus!” vastas Gontarp liigutatult. „Juba homme võib palawil mind ka tabada!”

„Ei, ei!” tõrjus wõeras. „Teie jääte elama. Olete kindel ja terve. Mina tunnen teid paremine kui teie ise. Teil on teraw wolt suu ümber. Sügaw walu on teie hinge puhastanud. Mina näen selgeste, sest teie olete eelmene inimene, keda ma wõe aasta jooksul jälle näen. Teie taga seisab minu surm. Ja sellepärast peate teie minu pärija ja mu wiimase tahtmise täidesaatja olema.”

Gontarp, kes sügawaste liigutatud, jättis oma kae tema kätte ja wajutas oma kõrwa ta kahwatanud, tujukwate huulte ligidale.

„Siis kuulge,” sõstas wõeras toonitumalt. „Minu nimi on Meierik Laddon ja ma olen lord New-Yorgis kõige kuulsam närwiarst, wõib olla kõige kuulsam arst ületõlbe terwe uues maailmas. Minu amet andis mulle wõimaluse üht kuritegu luhta ajada, mida üks miljardäride-kildfond karawatfes lorda saata. Reegi, kes sellele rööwliisalgale wõis kardetawats saada, sest et ta nende saladusi tundis, pidi surema. Mitte tappa ei tahtnud teda, waid häwitada. Mees pidi igaweste hullumajasse kaduma. Mina ei leppinud sellega, tõin pettuse wälja ja wõitlesin selle salgaga, keda dollarid kittisid, noaterani. Seal pöörasid nad piiglotsa ümber ja süüdistasid mind mõrtsukatõös. Ma ei tarwitse teile ütelda, et ilmjuitta olen. See oli peenike lude peapeale pööratud tõeasjadest ja tunnistustest, mis mu tingimata oleks tuht-hoonesse jaatnud. Ma põgenesin. Nad saaisid kõige paremad detektiwid mu jälgile. Kaks aastat ajasid need werekoerad mind selle maailma kõigist põrgutest läbi. Wiimaks leidsin abi ja toetust ainult weel kurjategijatekt. Nemad kaitsefid mind. Nende kurjategijate keskel leibus inimesi, kes walmis olid minu eest surema. Sest nad uskusid mu ilmjuittust. Aga ometi leidsin ma alles siin sügawas põlises metsas oma tagaajajate eest wiimaks rabu. Wiis aastat olen ma siin Trapajozji ja Xingu wahel elanud, ja minu jalg on radadel rännanud, mida ifegi indianlased ei tunne. Siis wistas mulle juhus, wõdi oli see tasu, mõetmata rikkuse jälle. Seda õnnistust tahtsin ma nüüd oma sõprade peale walada, inimlifest feltstonnast wäljajaidetute peale. Sest kurjategijaid ei ole. Keda niisugusteks nimetatalkse, neile on tarwis headust ja kaastundmust, mitte nuhtlust.”

Gontarp nitutas ainult pead.

„Ja mu hing ihtas kättemaksist. Kuld andis mulle

wõimu oma wastastega arweid õiendada. Ma läksin teele. Niipalju kui ma oma mõetmata warandustest kaasa wõtta wõtsin, wõtsin õlabele. Aga põline mets oli wägewam. Ainult enne wihmaega on see tee siin käidaw ja ta on ainus, mis joost läbi wiib. Ja igalord tuli mulle palawil kallale. Ma pidin tagasi pöörama, et terwemas mägestikus õhus kojuda. Sga aasta wõtsin ma ainult korra katset teho. Ilka pidin tagasi minema, kui asja ei tahtnud hädaohusse wiia. Ja nüüd laman ma siin ja pean surema.”

Gontarp otks troostifõnu, kuid loilus oleks olnud siin seda terawmeelset arsti ta seisutorra üle petta.

„Oma sõpru ei saa ma kätte,” jattas haige, „ma ei saa neid aidata, ei saa neile seda õnnistust wiia, mis neid terwendaks. Teie peate seda minu asemel tegema! Teie, kes teie minu wiimast armastust awaldate, teie peate mu jälinger olema — mu rikkuse pärija ja ka minu kättemaksise pärija.”

Gontarp ei teinud kõige wähematti liigutust. Üht teadis ta kindlaste, et surija täie mõistuse juures oli. Palawil lödmas ainult südames, mitte pea-ajus. Silmanähtawalt jäi ta rahulikumaks, mahe naeratus ilustas ta kahwatanud palgeid.

(Särgneb.)

„Meie Mafsi”

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Tellimise hind kättesaamisega aastas 10 r. — 1, 6 kuu eest 6 r. 3 kuu eest 3 r. — 1. Toimetusest ise ära wites: aastas 8 rubla, 6 kuu eest 4 r. 50 l., 3 kuu eest 2 r. 50 l. Jätkub iga laupäew. Adressi muutmise eest 30 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetuse ja talituse:

Harju ja Riihikü unittsa nurgal nr. 48/14
Läänemas, „Leaduse” raamstulaupluses.

Õnneotsijad.

W. S. Osborne roman. (Järg 12)

Kaebtusealune langes uueste üles; ta oli siamaale viimase jõuga oma ärritust püüdnud maha suureda.

"Herra president, teie peate mind kuulama! See mees seal — — —"

"Rahu!" hüüdis president, ja kaebtusealune langes oma istme peale tagasi.

"See paistis mulle natuke kahtlane olewat," kõneles tunnistaja edasi, "nii et ma omale mõtlemiseaega palusin. Kaks põhjust olid ometi, mille tõttu ma heameelega oleksin nõusse heitnud. Esiteks, et ma juhtumiseotsija olin ja teiseks, et mul nii koht oleks olnud. Kui ma tale siis oma nõusolemist avaldasin, ütles ta mulle oma nime ja nii kadus ka minu viimane kahtlusenatuke; ta nime olin ma juba ennegi suure lugupidamisega kuulnud. Mu herrad, see oli minu esimene tutvus kaebtusealusega — herra Rittred Johniga." Ja tunnistaja näitas täiega Johni peale.

"Herra president!" hüüdis kaebtusealune, "ma palun teid tingimata —"

"Kohtu teener! Tarwitage kaebtusealuse juures wägilwalda, kui ta kohtupidamist segab!" hüüdis president.

Kaks politseiniku läksid kaebtusealuse selja taha ja panid oma käed tema õla peale. See langes kottu, kuigi tal nähtawaste soow oli wahela rääkida.

Tunnistaja ootas karsitult, kuni kaebtusealune rahulikumaks oli jäänud ja jattas siis:

"Ma sain enne herra Johniga mitu torda kottu, kui ma tema teenistusesse astusin. Ma panin aja jookkul tähele, et ta minult jeda nõudis, mis wähest naeruwäärt näis. Näitusels kõneles ta mulle, et ta oma sõpradega kunagi sarnastest asjadest ei kõnele, mis kuidagi temasse puudut- sid; siis ei kohtinud ma tale ajalehtedest ette lugeda, weel wähem päewaundistest kõnelede; ta seletas, et ta tord aja- kirjaniitudega tällise olla läinud, nii et ta nendega enam midagi tegemist ei taha. Igatahes teadsid tema sõbrad jeda. Ta mõistis mulle oma arwamist mõistetawaks teha, nii et mul selle kohta mingisugust kahtlust ei tõusnud. Nii hat- tasin ma siis seltskonnas tema oja etendama.

"Sseenesestki mõista, et ma siis sellekohasesse korterisse asusin; ta Johnil oli minu korteris mõned toad, kus ta sagedaste käis, muidu elas ta aga kusagil mujal, — kus, jeda ei tea ma praegu weel mitte. Wärselt oli aga asja- lugu järgmine: iga tord, kui ta soowis, et ma tema asemel seltskonnas oleksin, andis ta mulle jeda lähtise kirja läbi teada, ja neid inimesi, jeda ma siis seal nägin — need olid enamaste ihed ja neehamad — õppisin ma lohe tundma; wõib olla, weel parem kui John ise. Kirjades olid kõik üllitasjad: mis ajal ma tähendatud kohta pidin minema, kui kaua ma seal pean olema ja kellega ma iseäranis sõb- ralikult pidin läbi läima. Sagedaste näisid need teadaand- mised minult rohlem nõudma, kui ta ise minu asemel oleks teinud — aga see oli tema asi. Nõnda palju mõistsin ma siiski — kõik pidasid jeda liiga nõudlikuks ja tema uhtust liialtakuks, ja miks ei pidanud ma siis jeda niisama üles näitama, kes ma jeda põhjalikumalt tundsin kui teised."

"Et ma oma kohust täpisealt täitsin, ei pruugiks ma siin mitte seletada; ta oli minu heategija ja sellepärast wõlgnesin ma tale tänu. Pealegi sain ma inimestega kottu, kes mind mõistsid ja selle seas ma ennaft kodu tundsin olewat."

Tunnistaja peatas, kusjuures ta pilgud pealtkuulajate seas kõlde poolt tuntud proua peal peatasid, kes, kött ütelda, üllitnda selle mängu eest, mis ta mängis, wastust oleks pidanud andma! Kuna Rogan alguses selle üle rahuloldawust tundis, kui ta Johni kaebtusealusena nägi, siis oli see tundmus nüüd muutunud. Sel filmapilgul kui ta mõlemaid ühtemoodi mehi nägi, jai ta mõistatuselt lohe aru — warem kui kött pealtwaatajad — ja ta mõistis lohe, et tal armukadeduseks mingisugust põhjust ei olnud; Rittred oli suurepäralise plaani torda saatnud, mille üllit- asja ta temale mitte seletanud ei olnud!

"Ritt, Ritt!" jostistas ta, "mina olen kõigis süüdlane — mis moodi see lugu küll lõpeb?"

See mõte waewas jeda ainult natuke aega, siis aga mõistis Rogan, et ta jeda asja kuidagi heats peab tegema. Aga kuidas? Ta otsaesine töötas närwiitult, kuna ta tun- nistaja iga üllitust sõna kuulas.

"Jumal olgu tänatud, et ma need kirjutatud juhatu- sed alles olen hoidnud," kõneles tunnistaja edasi. "Ma panen siia kohtulaua peale suur hulk kirjasi."

Kohtunikud wõtsid kirjad kohtulaua pealt oma kätte ja lugesid läbi.

"Sellest selgub ainult," kõneles tunnistaja edasi, "et kaks Rittred Johni on, jeda kunagi ühel ajal koos ei ole nähtud ja selle kohta kumbki tähelepanemist ei ole juhtinud — nad jäid mõlemad oma ette. Alles sel wõl, kui Barnum oma kuulsa pidusöögi toime pani — te teate sellest wis- tiste köit — paistis see asi mulle kahtlane olewat. See näib teile kahtlane olewat, kuid tõesti on see, et keegi mulle nendest kuritegudest ei kõnele, mida Johni tööks loeti. Kui see ta kuwajil sündis, siis tehti jeda nalja kuul, nii et ma kellegi sõnade peale mingisugust tähelepanemist ei juhtinud.

"Alles sel wõl, kui preili Pageti juure siise murdi, lan- ges nagu kae mu filmade eest maha. Herra John palus mind Barnumi pidulauast oja wõtta, kuna mina jeda ei teinud. Ma otksin Johni üles ja heitsin talle ette, et ta mind õnnetusesse oleks tõutanud ja et ma jeda ülesandma peaks. Minu sõnade juures näis ta äärmiselt lootusetä sei- sukorras olewat; ta mõistis jeda nõnda ofawalt etendada, et ma selle üle mingisugust kahtlust ei tunnud. Ta palus mind ärdaste õhtusöögist oja wõtta ja lubas mulle selle eest palju head teha. Seejuures tuletas ta mulle ka meelde, mis suguses seisukorras ma olin, ja et see tänamata nähtus oleks, kui ma jeda nüüd kohe ära annan. Minu seisukord oli jeda halwem, et ma peale selle midagi ei teadnud, mis ta mulle ette kõnele, oli ja mis ma ise arwasin. Seepä- rast wõtsin ma, kuigi wastumeelt, pidulikult õhtusöögist oja, kuna ma sellest kuidagi pääseda lootsin.

"Mu herrad, te teate köit, mis wiimases ajal sündinud on! Mina istusin kaardilaua taga, kui Wordaninti panga- maja wõõriti ja mina olin kui auwõeras herra Barnumi juures, kui preili Pageti juures murdwargus oli! Rittred John, kes kaebtusealusena seal istub, on hull murdwargusi toime pannud ja see oli ainult seeläbi wõimalik, et ta minu abi tarwitas, kuna minul sellest mingisugust aimdust ei ol- nud."

Kui kõneleja waitis, kostis kohtusaalis ärritatud jumin, aga ainult üks inimene teadis nüüd, kuidas see lugu kuju- neda wõis, ja see oli Rogan Bellair.

"Ritt," ütles Rogan mõttes, "see oleks minu asi, sind wabastada, aga nagu ilka, kui seisukord hirmus tõsine on, nii saad ja ta nüüd ennaft ise wabastama!"

Baewalt oli ta jeda mõelnud, kui ta ülesse tõusis ja wõimalikult tähelepanemata kohtusaalist lahtus.

"Ma wõin aga sinu teenistuses olla ja ma tahan sind aidata..." jostistas ta oma ette.

Tunnistaja kõneles edasi:

"Ma olen selleks siia tulnud, et selle häbitawa asja selgituseks oma kaasabi pakkuda ja kohtunikudele köit üles tunnistada. Herrad kohtunikud, see jutustus oli köit, mis ma ütelda tahtsin, aga ma usun, et ta kaebtusealusel midagi muud kõnelede ei ole."

Ja tunnistaja tähendas uueste kaebtusealuse peale. See istus aga waitelt paigal ja waatas lootusetä ning kohtunud pilguga kaebtusealuse peale.

Tunnistaja ootas natuke aega ja küsis siis rahulikult:

"Kas ma wõin nüüd, kus ma köit digeste äraseletanud olen, lahtuda? Herra prokurör teab mu adressi, kus ta mind igal ajal wõib leida."

Prokurör waatas esimehe peale ja see omakord proku- röri oja, siis tähendas esimees:

"Te wõite praegu lahtuda; nii pea kui mul teid waja läheb, annan ma jeda teada."

Tunnistaja läks pillamööda läbi kohtusaali ja astus wälja.

Hans Ritso,
kollektiiv.
Staabi kirjutaja.

Johannes Lomigas,
Tegewas sõjaväes.

Rüttmann.
Tegewas sõjaväes.

Julius Jõgi,
Kurekaarest.
Eesti poigus.

Ernst Adamson.
Saawatud.
Kodu parandusel.

"Kas te soovite tunnistajaid üle kuulata?" küsis esimees kaebtusealuse laitsjalt.

See oli Sturgise ootamata seletuse üle väga kohtunud. Siiski palus ta oma laitsealust oma poolt mingisugust seletust avaldada. See vaatas aga liigutamata oma laitseja peale ja ei ütelnud midagi.

"Kas te oma laitsejast aru ei saanud?" küsis esimees libedalt. "Te peate kõigil süüdistustel tagasi lükkama."

"Herra John," alustas laitseja, "kas te tahate minile jutustada..."

"Silmapilk," ütles kaebtusealune wahetele, "teie elsite, mina ei ole mitte John."

"Mis?" küsis laitseja imestanult.

"Mis see tähendab?" küsis esimees, "te soovite wististe ütelda, et John te õige nimi ei ole?"

"Ma tahan ütelda," seletas kaebtusealune selge häällega, "et mina mitte John ei ole, et ma üleküübi kaebtusealune ei ole, et..."

"Kuidas?" küsis president. "Te ei ole kaebtusealune? Mis see tähendab?"

"Seda, mis ma weel korrald Jordan. S. Rittred John oli see, kes praegu tunnistajana jaalist laikus! Ma tahtsin teie aeg teile seletada, et see mees, kes tunnistajana siin oli, ise kaebtusealune oli, aga te ei lastnud mind kõnelema, herra president! See ei ole minu süü, kui te alles nüüd aru saate, et tema tõeline süüalune oli... Ta teadis, et ma siia tuleks, et seda lugu selgitada, seepärast tuli ta enne mind ja seletas kui tunnistaja seda, mida mina oleks pidanud avaldama. Ta tundis oma asja täpsealt, pealegi mõistis ta seda paremine jutustada, kui mina!"

"Seda ei usu ma mitte," ütles prokurör, "herra president, see on ainult katse..."

Tunnistaja ütles uueste wahetele:

"Herra prokurör, te kahtlused on põhjendamata. Teile on ju Rittred Johni hääl tuntud; kas kostab ta hääl siis niisama kui minu oma? Minule asi, millest John ei kõnele, oli see, mille läbi me teine teisest lahku läksime; see on hääl ja ihuwarw. Ta on ikka punane, kuna mina lahwatanud olen."

"Mu Jumal!" hüüdis sherif nõnda waljuste, et kõigil pealtkuulajad mõistisid, "nüüd saab mulle selgeks, mis...!"

Esimees waatas kaua aega kaebtusealuse otsa. Lõpuks istus ta uueste toolile ja seletas:

"See meesterahwas ei ole mitte Rittred John."

Prokurör mõtles natuke aega.

"Miks ei ajunud te siis mitte tunnistajate platši ja ei hakanud tunnistama, kui teid ette kutsuti?"

"Aga minu nimi ei ole mitte nimetatud. Roger Sturgis kutsuti ette, see ei ole aga minu nimi!"

"Siis ütlete wististe la seda, et te seda kirja, mida me eila saime, kirjutanud ei ole?"

"Te peaksite mõistma, et seda kirja John on kirjutanud. Ma usun, et pangaametnikud tema käekirja tunnendab... Ma usun, et Roger Sturgis wäljamõeldud nimi on."

"Aga ettepannud wendused? Kuidas sai ta teie kirjast kätte?"

"Seda wõin teile seletada!" oli wastus. "Ta hoidis sellest ajalehe eksemplari, mille abil ta mind oma teenistusesse kutsus, niisama alles, nagu minagi. Ja mis oli hõlpsam kui teie kirjutatud kirjade siju meelde tuletada ja uueste ülesse kirjutada?! Siin on minu kirjad; ma annan nad teile tarwitada." Kaebtusealune tegi nii, nagu ta ütles ja kõneles edasi: "John on kaval mees; ta teadis, mis ma siin olin, niisama teadis ta ka, et see, kes kõige esiteks sõna saab, wõitnud on. Ta sai oma sihi kätte ja lahkus kohtusaalist kui wabamees — mu herrad, uskuge mind, te ei näe Rittred Johni enam kunagi!"

Ja tõega ei nähtud Johni enam kunagi. Wõned möödaminjad olid uulitsal küll näinud, kui keegi mees automobili kargas, kus üks naisterahwas ees istus, olid näinud, kuidas automobil liikuma hakkas ja olid kuulnud, kuidas automobil pahises ja tututas, — aga see oli la kätt!

Kuna automobil edasi kihutas, tatts Rogani nägu häbi puna; tulid talle ju kõigil läbielamised meele.

Siis aga asusid ta rinda tõksed tundmused; ta surus end oma saatja wastu ja jostas:

"Riit, meid ootab elu täis rahu ja õnne! Kudem edasi, ruten! Me oisime õnne ja nüüd on ta meil käes."

Wististe istumnes peatult.

Broua Rogan Bellairi sõbrad kahetsesid, et neil sellest aimu ei olnud, kui lähedases ühenduses Rogan Johniga oli. Kui kaua nad ta selle üle arutasid, kuid selgusele nad ometi ei saanud. Aga lõpuks pääsesid kolm Rogani tähtsamat sõpra — advokat Holbrook, Jerome Oliphant ja Archibald Barnum — see läbi kahtlusest, et nad järgmisel hommikul kutse said juwemajasse tulla.

"Teie laenasite mõne aja eest mulle wäärtpeaberte peale raha," oli kirjas; "homme hommikul sooviksin ma teile oma wõla ära tasuda."

Keljas austaja, herra Bonwit, sai järgmise kirja:

"Armas sõber! Maal on walmis. Tule ja tunne headmeelt. Sinn truu

Rog."

Ja nii sündis, et järgmisel hommikul neli herrat juwemajasse läksid; kolmel olid pakid käes.

Herra Bonwit astus lõhusa naeratusega juwemajasse Rogani tööruupa; ta imestus oli suur, kui ta seal sõpru ees leidis. Weel enam oli ta aga imestanud, kui ta oma ees maali nägi. Maal kujutas kuidas herra Bonwit peegli ees seisis, kuna ta ühe käega oma sliipsu korraldas, aga teise käega juukseid silus; tagajärel oli terastambri üts.

Seda pilgati!

Kui ta oma sõpru pildi ees nägi seiswat ja naerwat, hakkas tal külm, aga järgmisel silmapilgul palaw. Wilmats kogus ta end ja wõttis advokat Holbrooki käest kinni.

"Advokat," ütles ta, "kas selle pildi abil waheti panta fiske ei murtud?"

Jaan Rägapart,
Tallinnast.
Õija algusest tulekitini.

Jaan Sumberg, Aleks. Saar, Eduard Altrof.
Kõik tegewas sõjaväes.

Josef Liimann,
Kõlgast.
Sõpride komandos.

Kõikide näod läksid tõsiselt; tõeste, kui selle naljaka kujukuse maha kustutada, millel Bonwitit nägu oli, siis ali see pillit täpisealt niisugune, mille abil John pangas oma murdurguse toime pani!

"Mis see tähendab, et proua Bellairi siin ei ole?" küsis advokat rahutult.

Keegi teener astus tuppa.

"Kas proua teile mingisugust teatust ei jätnud, millal ta tagasi tuleb?" küsis advokat.

"Ei midagi selleaolist; ta ütles ainult, et herrad tehku nii, nagu oleksid nad kodus."

Kui teener ära läks, pidasid herrad ise.eksis nõu, mida ette võtta. Lõpuks avaldas Barnum, et asi lahtlane olewat. Rogan olewat tale head paberid pandiks annunud ja pealegi vähema hinna eest, kui nende väärtus oli. Paberid olla siin, kaastatud pakki sees; ta ei olla neid veel wadandanud; ta olla selleks Rogani liiga palju usaldanud.

"Mine tea, mis kawalus tal selle taga võib olla," wastas Holbrook mõttes.

Nüüd alles awas Barnum pakki, mille ta lord Rogani käest oli saanud ja kus ta rahapaberid sees arwas olewat, aga sealt tulid ainult väärtusetu paberi lehed ilmsiks. Ra teiste usaldajate käsi ei läinud paremine.

Advokat Holbrook läks punaselt, aga walitses ennast ja ütles Bonwitile:

"Tead, minu mõrja oli ka niisuguse mehe jaoks, kui sina, liiga kawal."

"See läheb," urises Bonwit, "aga vähemalt ei ole mina tale raha l a e n a n u d ! See on neetud lugu... Ainult üks oli tema wääriline, ja see oli meie õhine sõber John."

*

*

*

Wahpeal oli teisel pool linna kahelõne, mida me ära unustada ei tohi.

"Ma tuln jumalaga jätma," ütles keegi noormees ühe neiu.

"Jumalaga jätma," kogeles neiu, "ma ei mõista teid."

"Ja, kas sa siis midagi kuulnud ei ole? Kas sa aja-lehti ei ole lugenud?"

Neiu raputas pead.

"Ei — ma tean ainult wähe; ma ei ole mingisugust ajalehte kätte wõtnud ja ma ei taha ka midagi kuulda..."

Noormees oli ärewil; wiimaks ütles ta wäikelt:

"Sa näed oma ees meest, selle üle togu linn naerab ja seda pool linna sõimab. Tõeste — ma usun, sul oleks parem olla, kui see lõlpea, kes ma nõnda tawa olen olnud."

"Ja, aga ma ei saa sellest midagi aru!" sõistas neiu.

Walitses waitus, siis ütles mees uueste:

"Ah, see oli inetu minu poolt, et ma sarnast mängu mängisin, aga sarnases hirmsas seisukorras olles, nagu mina..."

Neiu silma tulid pisarad:

"Ah, Ritt, kuidas wõisid sa — miks oled sa seda teinud. Tõeste..."

"Ritt?" hüüdis noormees. "Kui sagedaste on küll sinu arwamise järele Rittred John siin wiibinud?"

Oma armuladepuse peale waatamata, naeratas noormees, kuna neiu segaselt läks.

"Ma ei tea seda mitte," ütles neiu peale wiivitust;

"Kui sagedaste te ma ja kui sagedaste sina siin olid?"

"Minu nimi ei ole mitte Rittred John, mu nimi on —," aga noormees peatas ja kõneles siis edasi:

"Dorothea, ma tuln siia, et jumalaga jätta; ma soowiksin seda, et sa minu lugu ajalehtedest oleksid lugenud, wõi vähemalt teiste käest kuulnud, see oleks eht mõndagi arusaamatust selgitanud, ja mind teises walguises lastnud paita. Sa tead wäga hästi, et ma sulle enam kui üks lord seda saladust ära seletada lubasin, mis mind imbritses. Aga kuigi ma seda lubasin, siiski ma ei suutnud seda mitte, sest ma ei tahtnud selle mehe au häwitada, kes lord minu heategija oli olnud. Nüüd olen ma aga oma kohustusest waba. Kui sa mind kuulata soowid, siis jutustan ma sulle kõik ära, mis mul südame peal on."

Dorothea wärises ärewuses, kui noormees tale kõik ära jutustas; see oli seesama lugu, mis kohtusti kõikide silmad awas. Neiu kuulas tähelepanelikult lõpuni.

"... Dorothea, nüüd aga ma palun sinult ühte," lõpetas noormees, "anna mulle seda paha andeks, mis ma sulle teinud olen ja lae mind minna."

Neiu istus liikumata paigal. Kõik, mis ta kuulis, näis tale üllusloomulik olewat. Natulise aja pärast ütles ta wäikelt:

"Kuhu sa tahad siis minna? Mis sa peale hakkad? Ja miks tahad sa siit lahkuda?"

"Ah, sa ei saa ilkagi veel sellest asjast täieste aru," wastas noormees mõttes. "Minu seisukord siin linnas on alandaw. Te näete minus tola, selleks ma õnneostjate läbi sain. Aga siiski...". Ta kehitas õlafi.

Neiu tõusis liigutatult üles ja pani läe nooremehe õla peale.

"Ei," ütles ta, "sa ei tohi siit linnast ära minna, ja pead siia jääma ja inimestele näitama, et nende wiha ja delus sinusse ei puutu."

"Eiis tähendab see eht seda, et sa mulle mu süü andeks annad?"

"Andeks anda!" hüüdis neiu. "Mul ei ole sulle midagi andeks anda!"

"Sa peaksid aga mind ometi põlgama," hüüdis noormees. "Jumal olgu tänatud, et linn meie tutwusest midagi ei tea; see oli ainus mõistlik tegu minu poolt, et ma meie tutwusest kellegile ei kõnelenud, nii tawa kui Johni teentistuses olin."

"Kuidas wõiksin ma sind põlata, kui ma sind lõpmata armastan?" sõistas neiu.

Nõemus sõra libises üle nooremehe näo, siis muutus ta aga tõsiselt.

"Ah, see ei ole wõimalik — ma olen kõikide poolt ära-tõugatud, ma olen — — —"

"Sa tahad sellega ütelda, et teiste arwamine sulle kõik on?" küsis neiu, nooremehe filmadesse waadates. "Kas sa usub, et kaks inimest, kes teine teist armastawad, teiste läbi lahutatud wõiwad saada?" Ta pidas wahet. "Ma

tean, ja armastab mind, ja ma olin selle üle väga rõõmus, kui ja mulle ise oma elulugu jutustasid. See kergendas mu südam, sest kui kunagi keegi naisterahvas kellegi mees-terahwa armastuse juures tahelnud on, siis olen see minna. Muudugi mõista, kui ja minu juures olid, uskusin ma sind, aga kui ja siis jällegi ära läksid, tahlestin ma uueste. Näid on kõik hea, ma ei lahku enam kunagi sinu juurest!"

Neiu läts nooremehe juure ja see tõmbas teda oma rinnale. Peagi segasid nende rõõmu tõsised mõtted.

"Dorothea, ma pean sulle veel midagi ütleva," sõistas noormees. "Ma pean püüdma minewilku kõikide mälestustest mahakustutada, ja ma pean kõiki uskuma panema, et ma mitte kõige suurem lolipea ei ole, waid et ma tõsine mees olen, kes oma õnne leidnud on. Aga ainult siis, kui ma kõikide usaldust wõitnud olen, tahan ma sinu kätt omale paluda."

Neiu nägu säras rõõmuse, kuna ta nooremehele oma huuli pakkus.

"Aga ma olen ju ise sulle juba armastust awaldanud, Ritt," sõistas ta.

"Palun mitte unustada, et ma Ritt ei ole," wastas noormees naeratades.

Dorothea waatas kawalalt otsesest krimpjutades nooremehe otja. Siis pani ta käe tema õlale peale ja ütles:

"Armsam ja ei ole ühte weel mulle awaldanud, aga ma soowiksin seda ometi heameelega teada!"

"Ja mis see siis olets?" küsis noormees samal ajal naeratades, kui neiuigi.

"Sa ei ole mulle siamaale weel oma õiget nime awaldanud," sõistas neiu häbelikult. (Lõpp).

Naised sõjawäljal.

Kui ma mõni nädal tagasi, haawatuna haigemajas kodumaale parandusele sõites, Petrogradist läbi astusin, juhtusin parajaste naiste pataljoni nägema, kes sõjawäljale jõidid.

Saatjaid ja waatajaid oli palju ja mõndagi armamist, head kui kurja, kuuldus nende kohta. Siiski tõlas üleüldiselt wälja siit ja sealt madalalt hindaw:

"Mis nüüd naised...!"

Seda kuuldes, tuli meelde huwitaw juhtumine sõjawäljal, kus kah naised peaosa etendasid. Seda alpool kirjeldades, ei tule mul aga meeldegi kõiki naisi ühe mõdupuuga mõeta, waid täpendan alguses tobe efiarwamiste eemalhooidmisel, et ka naiste hulgas auksid ja kangelasi leidub.

Nii siis, meie pool seisid parajaste liinil S. küla juures S. paremal kaldal.

Nimetatud küla ei ole aga dieti kellegi päralt, ei meie, ega waenlase, seisab eimeste liinide wahel, kuna ühes küla serwas meie, teises waenlane — asub!

Külas aga elawad elanikud: lapsed ja naised — noored ja wanad, otsekui kaks ilma wahel, ilma et siia eht sinna-poolle pääleks.

Sagedaste ilmuvad ka kraawidesse, paluvad suppi ja leiba, ning soldatid annawad heameelega ühte kui teist, mis jattub!

Mõned noored tütar'apsed ja naised ilmuvad õhtuti kraawide lähedusesse — omal otstarbel — et meeldida ja — sagedaste pööravad alles hommikul tagasi!

Küsimise peale, kas nad ka waenlasi waatamas käiwad, wastawad: "Oleme käinud — luid ei käi! Pole sellest põhjust! Waewalt jattub neil oma jaoks leiba," räägivad nad — "supp on neil nii wesiine — maitseta ja ka juhturt pole neil. Aga raha ma ei taha, see ei tõlba süüa...! Ainult Njutotshka ja Miisa — need on sealsed — olge nendega ettewaatlikud!"

Tundsiime juba neid — Njutotshkaid ja Miisafi ja olime alati ettewaatlikud — luid ka nõnda, et nad aru ei wõidud saada, et neid tunti.

Õid need mõlemad waenlase salaagendid. Õid nad meile sagedaste kaasa wiina, paberossi, figarisi, et siis lõbusas tujus "älja meelitada teateid. Kuid juba külastoistit tundsiime, kuff poolt need tuliwad, ja andsiime meeleaga waleteateid.

Ühel ilusal päewal tulewad nad juba üsna warakult. Wiina on sedakord üsna rohkeste ja ka paberossid ega figarid ei puudu. Laseme endid heal meelel kostitada ja puhume juttu. Peagi kaldub jutt soldatite rohkeste, nende meeoleu jne. peale, päritakse ka üsna ilmsüüta küsimustes, kus meie watareid seisawad jne. Meie ei ole wastustes kiidid, waid seletame ja näitame, nõnda küdas omale ka sulituma tunneme — lahkest ja wabalt.

Njutotshka ja Miisa on väga rõõmsad ja lahtuwad ilma et kostitamise eest taju olets wõtnudki!

Peagi märkame aga külaelanikude teisel ärewust, jookstakse ringi, otstitakse mängiwaid lapsi, loomasi, peidetate neid keldritesse ja peagi teatatakse meile — meie igadõhtuste külastiste poolt:

"Waenlane tungib kell 8 peale. Njutotshka ja Miisa rääkisid...!"

Kell on alles pool seitse ja aega ettevalmistusteks küllalt, ning juba pool kahetja ootame kannatamatalt pealetungimist.

Wähe enne kella 8 hakkab waenlase suurüükivägi meie poolt Njutotshkale ja Miisale näidatud "patareisi" ja "reserwi" pommitama, kus muidugi midagi ei olnud peale maitsipõldude ja wõsastikkude, kuna warsti peale selle jalawägi tihedates kolonnedes peale tu eb.

Silmapiik wõttis meie suurüükivägi nad osawa tule alla ja ilma et meie paufugi olets saanud teha — otsekui pühtis ta nad maha. Kuid uued kolonned tulid jälle ja nendega sündis nõndasama.

Meie ärewus kaswas. Kas tõeste lahing lõpeb, ilma et meie paufugi jaoks wälja lasta!.. Kuid asi näis nii olemat; kui mitu korda ka waenlane uusi wägesti wälja saatis, itta häwitas nad meie suurüükuli tuli enne ära, kui meil wõimalus olets olnud wälja astuda!

Waenlane aga pommitab itta ägedamalt ja närwitumalt — tühja põldu, et muld lendab ja wõsastikku, kuff enam otselestei teisel päewal ei leia...!

Kell on kümme, kui waenlane — jõud täieste otse, — järele jätab; meie aga, parajat juhtumist tarwitades, oma korda peale läheme. Kuid jälle, oh peatumust, — ilma et wõidust wastu wõtaks, jätab waenlane lõbutud küla serwa oma ehitustega tükkis ja — wõgeneb!

Nsime nende kaewikutesse, koberdame ja parandame ja wõime nüüd Njutotshkat ja Miisat mõlemil pool küla serwas wastu wõtta, kuna elanikutel ometi lõpuks küla üks külg lahti on ja jälle wälise ilmaga ühenduses olla wõiwad.

Njutotshka ja Miisa otstsiime aga weel selfamal õid keldritesest üles ja saatsime nad ülemale poole oma tegude üle aru andma!

Waat', ka niisuguseid naisi leidub sõjawäljal!

G. Bruel.

Sõjamehe protest.

Omandan ümberlülkamatat tõendusi, et keegi isik, kelle õige nimi Aug. S.-rg ja kes praegu Eesti polgu tagaw. pataljoni automobili ojak. teenib, Tallinnas minu nime all mitte kõige wiisakamalt esinenud on. Usalduse wõitmisel on ta minu kaastööd "M. Matfi" tarwitanud ja liini mehena esinenud. Protesteerin kõige kurjemalt selle omawoli wastu ja soowiksin isand A. S.-le, et ta wabaduse mõistet enesete selgitaks.

Aug. Meikop.

Meie Matfi järgmine (155.) sõjanummeer ilmub 5 augustil.

Miilitis.

Rui meie ütleme: „politsei“, siis mäletame, kuidas meie toriterisje südaõõl siise tungiti, mehe ja naise pesu legi aeti, kuidas meil uulitsal tukast kinni wõeti ja ilma jutuaajamata politseisise wiidi, ja kuidas meile, kui meie seal oma õnnetu Eesti keelega seletama hakkasime, suud-filmad kõigewägewamat Wene keelt nii täis räägiti, et sellegi arusaamise, mis sul omal enne oli olnud, kaotasid.

Eh! jälle linnawaht, nõnda nimetatud „kardawoi.“

Päewad läbi lontis ta uulitsal ja iga asjaga o i tal tegemist. Kui ta kas wõi kõige waiksama mee-ega keset uulitsat maha istusid, oli ta sul oma kraaksumisega kannul ja peletas sind minema.

Wana lord löödi ümber ja ühes temaga käisid ta kõit politseid ja „kardawoid“ kuterpalli.

Ufemele astus miilitis.

See pidi just endisele wastand olema, ja et ta kõigile meeldis, waliti talle juba nimigi niifugune, mis meelitamist meelde tuletab. Miilitis wõi meelits — suurt wahet just ei ole.

Ja et uue korra juures kõit asjad ja ettewõtted hästi õnnestawad, siis on ta miilitis kõige oma olemisega hästi õnnestanud. Eoon selleks elust wõetud piltilikud näitused.

* * *

Wakfali poolt sõidab woorimees, ajalehemüüja oma suure ajalehe puntraga peal.

Woorimees on lubanud teha kolme rubla eest esite Sarju uulitsale sõidutada ja sealt siis Karja uulitsale edasi, aga Sarju uulitsale jõudes teatab woorimees korruga, et tema kolme rubla eest enam laugemale ei sõida.

Ei aita muud, ajalehe mees kutsus miilitisionäri.

Kõrge mees, hõbenupuga lepp käes ja punane lint kae ümber, astub riidlejate juure.

Ta ei hakka riidlejaid ei sõimama, ega laialt ajama, waid küsib wiisakalt:

„Selttimehed, mis on juhtunud?“

Ajalehemüüja räägib loo pikalt ja laialt ära ning miilitisionäri on tohe lepituse-tee leitud:

„Selttimees, woorimees. Te wiige see herra ilka kõige lehtedega Karja uulitsale, aga kui ta weel edasi tahab, siis on teil õigus ta mitte sõita.“

„Mina ei sõida mitte,“ kähistab woorimees. „Sehke protokol kui tahate wõi wiige miilitisasse!“

„Üksna õige, üksna õige,“ on miilitisionär nõus. „Aga enne wiige see wenelane ittagi kohale ja siis läheme miilitisasse ja teeme protokoli kah.“

„Ei. Lähme juba tohe miilitisasse.“

Miilitisionäri on juba uus plaan walmis. Ega's te-mal ju mõni sawikiwist kardawoi pea ole.

„Mm. Ma läsen miilitisasse sõites woorimehel Karja uulitsast läbi sõita,“ arutab miilitisionär endamisi. „Seal wõib siis wenelane kõige oma ajalehe puntraga pealt maha hüpata ja mina sõidan woorimehega, kui see tahab, miilitisasse edasi...“

Seal ilmub aga ühe magasini uksele keegi herra, kes kõigest sellest loost ja plaanist kriipsu läbi tõmmas.

Wanaste ei ostanud linnawahid Eesti keelt ja tuli selle läbi pahandusi. Arusaadaw, et ühels kohusetš miilitisionäriks siis see on, et kus waja, kõlgits olla.

Ja miilitisionär on heameelega kõlgits, olgu seda kas wõi lapsepõlsemise juures tarwis.

Ajalehemüüja ja woorimees wahiwad pörnitsedes üks-teise otja ja miilitisionär murrab pead, kuidas hundid nii ära sõita, et lambad terwis jääks.

„Woorimees, palju wõtate siit Pärnu maanteele?“ küsis herra Wene keeles.

Woorimees ei osta Wene keelt.

Miilitisionär unustab „wanad asjad“ ja hakkab tohe kõlgits.

„See noor herra tahab Pärnu maanteele sõita ja küsib, palju teie maksu wõtate?“ algab miilitisionär uut asjaajamist.

Kawaler: „Urge kartte, lähme rannast laugemale, teie ju ostate ujuda?!“

Keiu: „Aga minu mamma ei osta ujuda ja ei saa sügawasse tulla meid õnnistama. Laste juba siin põlwili.“

Woorimees nimetab tasu, herra on nõus ja kõit al-gab.

„Kas teie ise nüüd woorimehe eest miilitisasse tulete?“ küsib maha jäänud ajalehemüüja miilitisionäriks, kui woorimees ära sõitnud.

„Wõib kah,“ on miilitisionär, kes kõit asjad leplikult korda tahab ajada, nõus.

* * *

Ei wõi ütelda, et miilitisionär oma kohusi ei tea, wõi ta neid ei käida.

Ta on oma teenistuses truu.

Sehti otsusets, et miilitisionär peab uulitsal alati ühe koha peal paigal olema, ja ta on — sadagu uulits lund tal kas wõi kurgust saadit täis, ehk tulgu weeuputus.

„Appi! appi! Wargad!“ — karjutakse korruga eemalt, kus wargad, otse päife päewa ajal, ühe maja atnaid maha wõtawad, et siise tungida.

Miilitisionär ajab ennast sirgetš ja hakkab kah kaasa karjuma:

„App! appi! Wargad!“

„Mis sa kraaksub! Mine wõta waras kinni!“ karga-tab korruga keegi miilitisionäri peale.

„Ma ei tohi omast paigast liikuda!“ wabandab miilitisionär.

„Loril siis wõiks sinu asemel mõni post wõi tulp panna. Ruttu warga le järele!“

Ja nüüd saabki miilitisionär aru, et õigem on war-

„Oskar, ma leian, et meie mefinäbalates wähe mett on!“
 „Aga kas ja ei tea, Dagmar, kui kallid nüüd mees on? Ainult ärimees-
 tele ja torgowtadele on ta weel kätte saadaw!“

gale järele joosta, kuni oodata, kunas waras ise tema juure jooksib.

Miilitšionär kihutab wargale järele.

Nad jooksivad tütt aega, waras ees, miilitšionär kannul.

Korruga jooksib waras ühte kotta sisse ja teeb miilitšionärile pila nina.

„Miks teie järele ei torma?“ küsitakse miilitšionärit.

„Ma pean enne, kui majasse sisse tungin, komisjarilt luba küsima.“

Ja miilitšionär toob pöue taskust „instruktsioni“ välja ning näitab, et ta just punkt punkti pealt oma kohustest aru saab.

* * *

Miilitšionäri on Tallinnas kole wähe ja neil tööd palju: Linnawahtlasi oli aga palju ja neil polnud midagi teha.

Kui tahad, et miilitšionär kobe järgmisel päewal pärast wargust „älgi vaatama“ tuleks, tuleb sellest kaks näbalat enne wargust teada anda.

Ainult siis võib rutem miilitšionäri koju saada, kui

enese ajalirjaniku ütled olewat ja neid ähwardad lehte panna.

Miilitšionärid on väga jutukad inimesed, mitte niisugused duunuiad, nagu, nagu linnawahid olid.

Rõige enam armastawad nad sellest rääkida, et neid taga kiufatawat ja nad väga jõuetud olla.

Aga ega's sellepärast keegi linnawahtlasi tagasi ihtama hakka, et neil küll seitsme mehe jõud oli. Ra miilitšionärid wõiwad langeteks meesteks tõusta, wast weel kangeamateks weel, kui Kerensti.

Praegu wiibib jõumees Uberg Tallinnas. Kuigi tal jõudu ära wõtta ei saa, et seda siis miilitšionäridele ära jagada, wõiks Uberg meie miilitšionärid ifka tugewaks toolitada küll. Eht siis miilitšionärid kaitse wast ka teda.

Rudas miilitšionärid kurjategijatega wõitlewad?

Mitte nii, nagu linnawahid, kes kui ussid luurasiid.

Nad teewad, kui midagi juhtunud on, Eesti keeles pliiatfiga mustalt dige pika protokolli ja kirjutawad siis kodus jelle tindiga puhtalt Wene keelde ümber.

See aitab weel enam, kui surmanuhtlus.

Dr. Mina.

Kaheljugu arusaamine.

Rodanlane: „Ah kui kena pilt, lahju et raha osta pole.“

Tõblane: „Näh waabajaani, jellejama wärwiplarata eest saab oma 400 r. Burshui niifugune.“

Kata.

Kata oli tohter Niidubergi perekonnas teenijaks.

Proua Niiduberg oli naisterahwas, kes omale ise saabasti jalga ei saanud ja iga vähemagi talituse juures Katat hüüdis.

Kata pidi tal, nii ütelda, luua ja labibaga igal pool kannul olema.

Tahtis Kata mõnelt tunnilt kuhugile wälja minna, kas poodi omale midagi ostma wõi saunagi, siis tuli tal selleks näbal aega ette walmistada ja kōid „ette ära teha“, mis proual sel päewal waja läks eht mitte ei läinud.

Kõigest eitewalmistamistest hoolimata sai aga Kata koju tulles ilkagi oma „üleliigse webelemise“ pärast esite sdimata, siis noomida ja kõige wiimaks pilgata, sest teenija äraolekul juhtus siiski, et proua mõnda nõopi kinni ei saanud wõi ise oli sunnitud woodit üles tegema, kui mehe äraolekul...

Nii ei olnud Katal oma filmaringi laiendamiseks kuhugil mahti käia ja tema ainuühes meelelahutuseks oli raamatute lugemine. Ja selleks sai ta iga õhtu, mil herra ja proua teatrisse wõi balli peale läksid, küllalt aega.

Kata ei olnud oma seisukorraga rahul. Ta waim otsis wäljapeafemiseks teed. Ja et Katal ühtegi sõpra ega seltsilist ei olnud, kelle poole ta nõuküsimisega olets wõinud pöörata, siis pööras Kata raamatute poole, neilt nõu küsides.

Etu libedus ei anuud tal mahti soparomanidest lõbu tunda, ta otsis omale juhatust teaduslikkudest raamatutest. Need hoidsid Kata waimlikelt wäljasuremise ja eluga kõrwale kaldumise eest. Need wiisid aga Kata ka wahel meele heitmisele, sest nendes oli töötatud palju nii head, nii meelitawat, kuid lättesaamine paistis enam kui raske.

Uga ka taljud ei seisa igaweste.

Ja teistest, enam südikamatest, enam julgetest Kata wendadest ja õbedest ära õdnestatud riigitorb kullus, langes warinal maha.

Ja Kata tundis, et tema seisukorra headus mitte enam proua Niidubergi käes ei ole, waid tema enese käes.

Ja täis kindlat usku oma enese wõimise sisse, läts Kata naisteeniaste koosolekule.

Kui Kata proua Niidubergile kõige esimese tingimise, kahelja tunnilise tööpäewa, ette pani, oli proua, olgu küll üleüldi, aga siiski otsetohe õeldud otfus:

„Kasi minema!“

„Aeg on murutunud, proua Niiduberg“, sõnas Kata. „Peab ka oma põhjus olema, mille pärast mind lahti lasta wõite. Ainult oma wiha pärast teie mind ära ajada ei saa ja ma ka ei mõtlegi praegu araminemise peale.“

Proua jäi suurel silmil, nagu hirmunud Kata otja waatama.

Kata jatkas rahulikult edasi:

„Ja mis palgasse puutub, siis on minu tingimised...“

„Kasi minema! Ma ei taha sind!“ karjus proua meeltheitliku wiha ja kui nägi, et Kata paigast ei liigugi, tormas ta tuuludes teise tuppa.

Ja sealt kostis siis tema nõrkew hüüd:

„Kata! ... Too wett!“

„Sm. . . Kaheljatunniline tööpäew...“ ümises tohter Niiduberg, kui ta õrnem pool talle oma häda taebama läks.

„Jah! Kõigest kahelja tundi!“

„Sm. . .“

„Mõttele ometi, kella neljaks on teenija prii! Õhtusõõl tee ise! Plus asi!“

„Aga meie jagame Kata töötunnid nii ära, et ta meil niihästi hommitusõõgi, sõuna, kui ta õhtusõõgi teeb,“ sõnas tohter, kes tunni sisteemiga harjunud.

„Mi-is?!... Sina ei mõtlegi teda ära ajada?!“

„Aga kes siis tema aset täidab?“

„Teise wõtame.“

„Aga kui keegi ei tule?“

„Aga panen kuulutuse lehte.“

„Aga nemad panewad hoiatuse lehte. Panewad su nime „musta nimelirja“ üles. Nemad on nüüd ühifuses.“

„Kudas nemad tohiwad minu ausat nime määrada?! Kas sina siis selleks mu mees ei ole, et mind lättesid?“

„Mis wõin mina parata!“

"Sina... fina... Näid ma mõistan!.. Sina elad Kataga loflu! Waat, mis!.. Mis seisab sina tema eest?"
"Ma ei seisa ta eest. Niisugused on kõigi teenijate nõudmised."

"Hea küll. Uue teenija nõudmised olgu siis niisugused peale, — täidame, aga Kata omai mitte!"

"Sina lehte ei loe..."

"Maailma turu-loba?..."

"... ja sellepärast ja räägid nii. Kes oma praeguse teenija koosolekul üles seatud nõudmiste pärast ära ajab, selle nimi tuleb „musta nimelirja!“ — Niisugune oli nais-teenijate koosoleku otsus."

"Ja sina tahad siis Katat alles jätta ja tema nõudmisi täita?"

"Ma olen sunnitud!"

"Sunnitud... Eeh!... Kas armad, et Kata kõl teie jalabused wälja plarab? Mis?! Oh, ma näen, et ja mind enam ei armasta!.. Kata, wett!..."

"Best on teie ees laua peal," kostab Kata rahulit hääli kõrgilt.
Dr. Miina.

Keisrikoja tšensuri ajalugu.

(† 7. märts 1917. a.)

Oli üks keiser ja kolmsada inimest, kes tema näopiltide trükkimise järele walwasid. Kui oleks kolmsada keisrit olnud ja üks nende trükitawate näopiltide järelewalwaja, asi oleks palju parem olnud.

Sellel keisrite näopiltide tšensuril oleks küll rohkem tööd olnud, aga ajalehede ja ajakirjade toimetajatel oleks palju hõlpsam olnud.

Tahad mõnda keisri pilti lehte mahutada, lähed tšensuri jutule.

"Mis te soowite? Keisri pilti trükkida? Niisugust keisrit? Romanowi? Verlööhinit. Nimelirja järele 211-ne. Aga waadake, et mõne muuga ära ei wabeta, 211-se asemel 111-st, Fadjukti, ei mahuta? Ei? Noh, siis trükkige..."
Aga oli palju pahem.

Oli üks keiser ja kolmsada inimest, keda ühesuuga „keisrikoja tšensuriks“ hüüti.

Suurest kinnimajast kalda ääres mööda minnes, kus need kolmsada inimest töötasid, fõstistas ajalehe toimetaja warijewa häälega oma wäikele pojale:

"Waata, Sasja, see on keisrikoja tšensuriamet."

Asjaajamine oli seal täitja endise lohane, kroonulit.

Ametniku ja toimetaja kahelõne oli umbes järgmine:

"Teie keelaste mul keisripilti trükkimise ära. Ja ma ei tea sugugi, mispärast. Wast annate seletust."

"Jah, jah, mäletan. See oli ajakirjas „Naer, pisa-rad ja kunst?"

"Ei. „Petroleumitööstuse hääli."

"On see naljaleht wõi ufulise sfuga?"

"Enam wiimane, kui esimene."

"Wabandage, mina ei ole maha tõmmaud. See on siis gashpadiin Darlatšichin wiik. Aga wõib ka olla, et mõni teine — meid on siin palju. Otsige. Kui täna ei leia, reede tulete..."

Toimetaja läis tubasi mööda, jooksis koridorisi mööda, istus trepi astmetel ja otssi ja rühtis jälle.

"Kas teie tõmbaste mul teisri pildi maha?"

"Ei, ei... Kas ma siis aru ei saa, et ajakirjandus tuues tuningriit on... Aga, wõib olla ka, et mina..."

"Kindlaste ei mäleta?"

"Ei. Ja mul pole aega ka mitte. Küfge Iwan Sergejewitšilt. Temal kaotas naine täna käetastu ära, sellepärast on ta nii wihane. Su see ikka tema töö on."

Iwan Sergejewitš tõrjus aga igasugust põhjust ütlemaft.

"Kui ma maha tõmbasin, siis tähendab, oli seda waja. Ma saan selle eest ju palka."

"Wast seletate aga siiski natuke..."

Iwan Sergejewitš waatas pilkawalt muigates maha tõmmatud pilti ja lausus siis kroonuliku naeratusega:

"Nägu ei meelbi."

"Minu nägu?"

"Ei. Teie omal ei ole wiga. Mulle meeldiwad need, telled tihedad tulmutarwad on. Aga nende nägu mulle ei meelbi."

"Aga mõtelge, keiser," püüdis toimetaja wastu seletada. "Niisugune nägu peab ju keisril olema."

"Teistes lehtedes on kõik, nagu olema peab, aga teie pildi peal filmad nagu kuhugile wahiks... Ja waade on niisugune abitu."

"See pilt on loomulikult üles wõetud."

"Loomulikka pilti on mitmesuguseid. Seda ma küll läbi lasta ei wõi."

"Aga mul on ajakiri juba trükitud! Kus selle kahju ots! Naine, lapsed..."

"Ei wõi. Esirkulär oli niisugune, et waade peab kindel olema, mitte mingisugust järelandmist."

"Aga, kui seda pilti paremalt poolt waadata, siis..."

"Ei wõi, ei wõi."

Eiis hakkas toimetaja, nagu hobusekaupleja tingima.

"Wast lasete siis suurwürsti pildi läbi?"

"Kasja wõi jala?"

"Jala. Istub oma kabinetis."

"Ei wõi. Nemad tahawad, et neid rasja kuuatataks."

"See ei tule na hästi wälja," pomises toimetaja.

"Mõtelge, raskaniit kirjutuslaua taga... Järgmine kord ütlen üleswõtjale. Wast lubate suurwürstinna pilti mahutada? Näete, seda."

"Kus üleswõetud?"

"Teelauas."

"Ei wõi. Kui haawatuid ei ole, ei wõi. Ilma laatsaretita ei tohi neid sisse panna."

"Siin üks kindral istub. Wõib olla, et ta ongi Sür-gi wõi Jaapani sõjas haawatud."

"Noh, siis wõib."

"Wõib? Tänan wäga..."

Ja sügawaste liigutatud lähed toimetaja koju. Rodus wehles ja rabeles ta weel laua, külm kompress peas, palawitus lüma kwiipõranda peal maas ja mäletas seda aega, kus ta weel matšuinšpektorina teenis ja ei teadnudki, mis loom see toimetaja õige on...

Nüüd keisrikoja tšensuri ametit enam ei ole. Nüüd on trükkimabadus.

Aga juba siiski pilwep tõusewad.

Seda aimab ka see õnnetu toimetaja ja lahmit iga numrisse Kerenški pilt, kartes, et Kerenški warsti kah, noh... eht mõistate juba isegi.

Kes teab, kui palju trükkimabadusest weel siiski järel on, kui see nummer wälja tuleb.

Arc. Buchhoff—Prz.

Naisliikumine.

Alma ema oli wurijsaja, wanameelne inimene.

"Sina ei lähe miitingule!" pööratas ta tütrele. "Sul pole seal midagi teha."

"Sa ei mõtle sugugi, mis ja räägid," naeris tütar wastu. "See ei ole ju mitte mõni surma bataljoni miiting wõi midagi muud sellesarnast... See on naissterah-waste ühedigustuse miiting..."

"Ma tean wäga hästi, mis miiting see on," wastas ema, "Kui seal ühedigustusest jutt on, kas siis tõeste sul tingimata waja minna on?"

"Wuidugi," sõnab tütar.

"Jah, ühedigustust oli sul weel waja," sõnas ema sa-piselt. "Seda on sulle wäga waja, et üliõpilaste järel joosta."

"Sa ei osta, ema, muud, kui jämedusi rääkida. Omal elu läbi elatud."

Waleste aru saanud.

Kõnemehi, kes rahwast üles ässtasid,
taheti maal naiste poolt kotti ajada.
(Ajalehest).

„Juba ikka neist meestest nii suur puudus on, et mind lottidega püütakse!“

„Ja fina ei saa teda ilma ühedigustusel ta läbi elada?“
„Ah, mamma!“ hüüdis tütar äritatult. „Mati räägid
ja nii... Frised iga sõna pärast... Miitingul kuuled
ometi mõne inimliku sõna...“

„Ja kodus neid sa ei kuule, neid inimlikka sõnu?“
Neiutene läks näost punaseks.

„Ja alati ja närid ja närid... Wahet ei ole!..
Sa tead ju, et ma ikkagi lähen, kui ma ütelnud olen. Tead
seda juba. Ja kas sul see ütstõit ei ole, mis pärast ma
sinna lähen?“

Ja pisarad lämbusid neiutese hääles.

Waeselene! Ei mõinud ta ju oma wana, elust lohtu-
wale ematsele ütelda, et ta naisdigustlaste koosolekule
ühete oma armutsele-üliõpilasele kottusaamise määras?

A. d'A.

Selgus aga, et mitu soldatit ja neli töölist wabaduse
juba iima järjekorrata kätte said ja et wiimaste hulgas
taks koguni prowotatorid olid.

A. d'A.

Mõlemi külje peal.

Riwikäärü Tuletõrjujate president suri ära ja seltsi
eestseisus saatis ühe eestseisuse liikmetest linnast krantsi
ja linti tellima, selle tingimisega, et lindile mõlemi külje
peale saaks trükitud sõnad: „Singa rahus!“ Mitu ja mitu
korda kinnitati seltsi eestseisuse poolt, et ikka mõlemi külje
peal.. Tellija tuli trükitotta ja andis tellimise järgmiste
sõnadega ülesse: „Palun trükkida sõnad, Singa rahus — mõ-
lemi külje peal!“ Tellimiste wastu wõtja sai nii moodi aru,
et „mõlemi külje peal“ ta waja trükkida on ja trükkiski: kui
suur oli aga ehmatus haua ääres, kui lint lehwis peallirjaga:
„Singa rahus mõlemi külje peal.“

—g.

Sabad.

Kui ütelda, et elanik on sabadega ära harjunud, siis
ei ole küllalt täielikult öeldud. Sabad on elanikule nii hin-
gesse ja ihusse läinud kui kõige elamise alus, mida loo-
dusest wälja heita ei wõi.

Ja kui elanik wabaks sai, tal ei tulnud meeldegi tulla
ja wõtta wabadust, mille peale tal digus oli.

Sa hakkas ärwufes ringiwaatama, otstides, kuhu sappa
asuda. Ja et wabaduse-saba kuhugil näha polnud, arwas
elanik, et wabadust mitte reas seistes ei oodeta, waid se-
deliste järele.

Ostides, kus ennast wabaduse ootajaks üles kirjutada,
sattus elanik ühte wulitsasse, mis ühte pikka saba täis oli.

„Mida teie ootate, kodanik?“ küsis ta ühelt eidelt, kes
kõige wiimafena sappa asus.

„Kes seda ometi teab...“ wastas eidele. „Mida an-
tats, seda ootame...“

Ja elanik juurdles endamisi:

„Küll on weel rahwa seas palju rumalat, arenemata
elementi. Aga, wõid olla, ongi see „wabaduse saba.“

Ja ta ajus ritta.

Seifis ta kawa: terwe päewa ja öö, siis weel ühe
päewa ja alles kell 3 järgmise päewa ööl jõudis ta oma
forraga kinnitõmmatud ja luttu teeratud ukse ette, mille
peal silt seifis:

„Wõid enam ei ole.“

„Waat, mida ma ootasin,“ ohtas elanik fergendatult.

„Wõid. Aga kus siis ometi „wabaduse saba“ on?“

Küla rätsep, Preskraud, oli 300 hõbetenga kogunud
ja kui ta surema hakkas, pändas ta selle summa küla-
poistele selle tingimisega, et nad tema auts matusel lõbu-
sad oleksid. Poisid täitsid ta karwapealt õndsä Preskraua
soowi ja karjusiwad puusärgi eel: „Sa elagu! Surra!“

—g.

Wahemetsa wana peremees läheb palawal pühapäewa
hommikul kiriku poole, kamsol, west ja hallist watist poksud
riided seljas.

Seda näeb teisepere perenaene ning küsib: „Miks sul
niisuguse palawa ilmaga willased watid seljas?“

„Mis lind see on, kes oma sulgi ei jõua lanta?“
on wastus.

—k.—

Wäeotsa Juhani paneb wihmase ilmaga ristilheina,
mis juba märg on, kärbisestse.

Seda näeb möödamineja ja hüüab:

„Jõudu! Miks sa wihmaga töötad?“

„Earwis! Mis kunst see ilusa ilmaga heina on teha,
aga katsugu wihmasel ajal tah!“

—k.—

Saruldaue leidus

Koluwerest. Siin leiti mõne päewa eest polit-
seinitu kõweraksõõdud mõel ja äratrõimastatud tsaari pilt.
Mõlemad asjad olid hooletult wallamaja kapi taga ja
üeni tolmuga täis. Leidus saadeti kinnises kastis muuseumi.

Seino Sömer.

Tallinna tonta.

„Ütlege, olge nii lahed, konduktori preili, kas teil tontas wast magamise wagunit ei ole. Magatfin ennast wälja, seni kui tontka Radriongu jõuab!“

Tundemärk.

— „Mis ja nii hoolega rehtendad? Kas arwad wälja, kas tuleb warsti sõja lõpp, wdi lähes maailm enne sõja lõppu hukka?“

— „Ei. Ma püüan palju tähtsamat asja wälja arvata... Waata. Kui Nikolai troonilt ära heideti, siis kadus warsti ka surmanuhtlus ja sõjatsensor... Müüd on meil surmanuhtlus ja sõjatsensor jälle käes ja ma püüan selle najal wälja rehtendada, kui ruttu meie Nikolai troonile tagasi saame...“
Dr. Mina.

Rohetus.

„Raebealune, teie ütlete, et nälja pärast wargile lätsite?“
„Pidin ma siis n a l j a pärast minema!“ —nes.

Ilmusid: „Mis on demokraatiline wabariik?“ Hind 20 kop. „Kohalik omawalitsus demokraatlistel alustel.“ Hind 20 kop. * Ilmumisel: — „Witmane werine tsaar Wenemaa troonil.“ —

Tarwitamata jäänud lähemad kirjastused häwitatakse ära, kui märtsi tagasisaatmisets juure liisatud ei ole. Ruumi-puudusel ajakirjas kirjawastuseid ei anta; wastuse saamiseks liisatagu postmark ehk postkaart ligi.

Paberi ja trükitud hindade tõusmise tagajärjel on „Meie Matsi“ üffiku numri hinnaks 25 kop. Nendele tellijatele, kelle tellimiseaeg weel lõppenud ei ole, saadame lehte senise hinnaga edasi.

Wastawastuseid saadab Jaakson.

M. Schifer'i trüki Tallinnas.

Wäljaandja „Teaduse“ kirjastus.

Looduseloo tunnis.

Roolidõpetaja seletab lastele pikalt ja laialt looduse iludust päewal ja õffel ja küsib wiimaks terve klaasi kääst: „Kes walitseb kõige selle targa looduse üle päewal ja õffel?“ Reegi laps tõuseb kätu ülesse ja ütleb mafinliikult: „Совѣтъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ“ (Soldatite ja töbliiste nõufogu). . .

„Keiserlit“ saba.

Jaauuari kuul sõitis endine keiser ühes Niilowiga mööda Peetrilinna uulitsaid ja nägi poobide uste ees pikki leiwa sabasid. Keiser küsis Niilowilt, mis sabad need on. Niilow wastas, et need on sõjalaenu ostjate sabad, mille ü e Nikolail väga hea meel oli. Kosmopolit.

Pole wiga. . .

„Kurad wõtku! Dõffin teilt naela pähklaid, aga need on tõil puhas tühjad!“

„Seda enam läts neid aga selle eest naela peale.“
Prz.

Parallellid.

Wana juut. Wana juudi eit (kes esimest korda tangot näeb): „Rakskümmend aastat elan, juba mehega ja ei teadnud, et seda „tangots“ hüüatse.“

Uus juut. Wana waras (kes lõsside rüüstamist anarhistide poolt pealt waatab): „Rakskümmend aastat warastan juba ja ei teadnud, et seda „anarhistimufets“ hüüatse.“
Prz.

Tundmata maa.

A: Mis rahwusest jõumees Åberg on?

B: Soomlane. Kuulutusel seisab ju: „Alexander Åberg of Finland.“

C: Jah enne see seisis seal küll nii, aga nüüd Tallinnas, on ta „Finlandi“ ümber teinud. Nüüd seisab: „Alexander Åberg of Eierland“. Mine tea, mis maa see on!“
Dr. Mina.

Arusaamatus.

Wõttis minister woormehe ministeriumisse sõita — woormees sõidutas ministri teatrisse.

„Ruhu te mind wadaste, selfimees woormees?“

„Ruhu tarwis — kontserdile.“

„Mina aga palusin teid ministeriumisse sõita.“

„Mina mõtlesin: kas teie inimesest pahem olete. Siin astub ju täna terve ministrite kabinet üles.“ —mer.

Kirjastajad! Silmad siia!

Suur lastu ootab teid, kui minul praegu teokfil olewa käsikirja

„Prowokatori käsiraamat“

ära ostate. Pakkumised saata: Tallinna, eeluurimise wangihoone Jaan Rärjenoff, end. nuuskur.

Kirjawastus.

W. Ette ja R. Uulin. Enesefilli mõista, kais see kiri ainult nende naisterahwaste kohta, kes seda teinud ja teewad, foguni mitte kõigi kohta, nagu teie näitate aru saanud olewat.